

УДК 378.22.015.31:792.8

Р. С. Громцев

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вибір Україною курсу на входження до європейського освітнього простору, інтеграція з європейськими країнами, інтернаціоналізація ділових стосунків у різних сферах діяльності людини підвищує попит на спеціалістів, здатних впроваджувати вимоги нового Державного Стандарту України, адже сучасному суспільству потрібна особистість вчителя, який здатний творчо підходити до вирішення завдань і вміло застосовувати свої вміння для формування креативних здібностей учнів.

На підготовці педагогічних працівників, їх професіоналізмові, вдосконаленні як важливих умовах модернізації освіти акцентується увага і в Національній доктрині розвитку освіти. Стрижнем професійної підготовки спеціаліста ХХІ століття стає розвивальна домінанта, виховання творчої особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання і вирішення основних завдань, здатної до творчої праці, професійного саморозвитку.

Формування гармонійної особистості та відповідно включення компонента творчості у зміст навчання вимагає перегляду традиційного статусу підготовки майбутнього хореографа, для якого творчість – це завжди створення чогось нового на основі перетворення пізнаного – нового результату або оригінальних шляхів та методів його отримання,

Як зазначає І. Рудницька, «українська освіта проголошує самореалізацію людини одним з основних завдань навчання й виховання... Цінність викладача полягає в умінні постійно працювати над собою, самовдосконалюватися, максимально вивчати свої можливості, якнайдоцільніше використовувати їх у своїй діяльності з метою самореалізації» [5, с. 44].

Проблемі підготовки вчителя завжди приділялася велика кількість уваги з боку вчених. Загальним питанням виховання педагогічних кадрів присвячено роботи О. Абдулліної, І. Зязюна, В. Майбороди, Н. Ничкало, М. Нікандрова, В. Сластьоніна та ін. Психолого-педагогічні проблеми педагогічної освіти висвітлено у працях В. Зінченка, С. Максименка, В. Семиченко. Питання творчості та творчого потенціалу досліджували В. Буряк, В. Кан-Калік, Я. Пономарьов, Н. Талізінна та ін. Проблемам мистецької освіти присвячено низку досліджень, серед яких слід відзначити роботи

українських науковців, таких як О. Касьянова, О. Комаровська, Г. Падалка, Л. Пушкар, Я. Рева, С. Соломаха, Г. Філіпчук, Т. Чурпіта та ін. У їхніх працях розглянуто питання хореографічного навчання та виховання, становлення, розвитку, функціонування та перспектив вітчизняної мистецької освіти.

Не дивлячись на значну увагу науковців на проблеми хореографічної освіти, все ще залишається низка питань, що потребує більш глибокого аналізу та вивчення, адже задля підтримки та підвищення рівня майстерності українських хореографів на міжнародній арені вітчизняна система освіти має трансформуватися відповідно до сучасних умов та викликів. Тому метою даної статті є розкриття актуальних проблем хореографічної освіти в Україні та визначення шляхів розвитку педагога-хореографа в умовах сучасних глобалізаційних процесів.

Розвиток творчої індивідуальності майбутнього вчителя відбувається у процесі його навчання і виховання у вищому навчальному закладі. Це досить складний процес, під час якого виникає багато труднощів. С. Сисоєва визначила ряд психолого-педагогічних проблем, вирішення яких необхідне у вищому навчальному закладі, таких як: професійна підготовка молодшої людини як фахівця певної галузі на рівні новітніх технологій психолого-педагогічної науки і практики, з урахуванням стрімкого зростання інформації і тенденції розширення знань; підготовка її до входження у соціум, суспільні та економічні відносини, «пристосування» її до ринку праці, конкурентоздатність; сприяння її духовному, моральному і громадянському становленню [4, с.13].

Будь-які проблеми, що виникають у процесі підготовки майбутніх вчителів хореографії, вирішуються за допомогою творчих завдань, цікавих для студентів, які вони виконують самостійно. Такий вид діяльності спонукає до активної творчості, самостійного творчого мислення та розвитку їх не тільки як хореографів, а й в цілому як свідомих особистостей.

Основне завдання викладачів у вищому навчальному закладі – вірно спрямувати молоду особистість, правильно її мотивувати, допомогти повірити у власні сили, дати поштовх до власної творчої діяльності та успішної самореалізації [3, с.52 – 53].

На думку, С. Сисоєвої, для успішної самореалізації творчої особистості важливі наступні якості: творчий інтерес, допитливість; самостійність; ініціативність; цілеспрямованість; наполегливість; емоційна активність; проблемне бачення; точність мислення; здатність до виявлення протиріч тощо [4, с.16 – 17].

Для забезпечення якіснішої підготовки фахівців та створення наступності в опануванні професійних навичок О. Касьяновою було

запропоновано модель національної системи хореографічної освіти, що складається з п'яти ланок: 1) дошкільна мистецька освіта; 2) повна середня мистецька освіта; 3) базова вища освіта; 4) повна вища мистецька освіта; 5) післявишівська освіта [2].

А. В. Ветринська зазначає, що впровадження вищезазначеної моделі має на меті підвищити рівень підготовки фахівців-хореографів у контексті євроінтеграційних процесів [1, с.19]

На відміну від розвинутих країн Західної Європи, Америки та Азії, де система освіти у більшості галузей направлена на підготовку фахівців як широкого профілю, так і максимально вузької спеціалізації, у радянській традиції переважна більшість випускників вищих навчальних закладів отримувала скоріше напрям, ніж спеціалізацію.

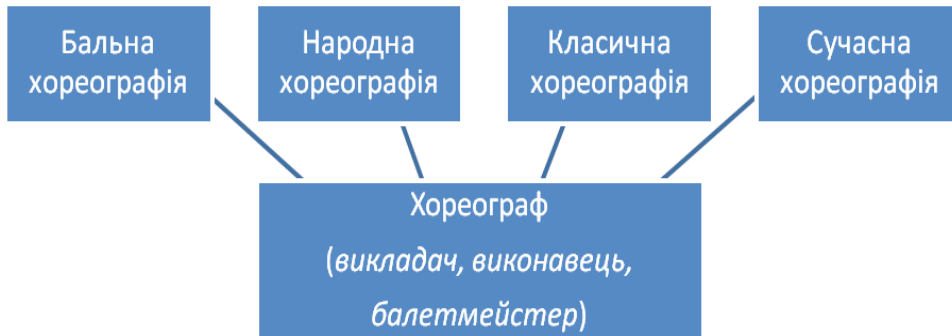
Таким чином, людина, яка пройшла п'яти-шестирічний шлях професійної підготовки та досягла ступеня спеціаліста або магістра у певній галузі, мала продовжувати навчання самостійно, щоб здобути знання та навички, необхідні для професійної діяльності на займаній посаді [1, с.19].

Кожного року в Україні відкриваються нові вакансії, на які потрібні фахівці вузького профілю. Так, наприклад, у школах з'явилися посади викладача хореографії, а також керівника хореографічного гуртка або факультативних занять з київського вальсу. Серед весільних пар існує трендовий попит на весільних хореографів.

У сфері хореографічних постановок, окрім раніше відомих балетних вистав і концертних програм, нині з'являються нові форми: балети-мюзикли, балети-рок-опери, різноманітні розважальні шоу-видовища, які потребують застосування високих технологій у мистецтві, багатофункціональних костюмів, сцен-трансформерів, лазерних, світлових, піротехнічних та ін. театральних спецефектів тощо [2]. З погляду на це посилюються вимоги до навичок балетмейстера.

Незважаючи на впровадження за роки незалежності в Україні низки реформ, актуальна система освіти значною мірою подібна до радянської. У галузі хореографії більшість ВНЗ надалі випускають викладачів (тренерів) хореографії, балетмейстерів та артистів балету одночасно. Диференційовані лише напрямки: класична, сучасна, народна та бальна хореографія. Це означає, що потенційно будь-який випускник є фахівцем кожного з трьох окремих та значною мірою відмінних напрямів, що потребують різних підходів та великої кількості додаткових знань [1, с.19 – 20].

Схематично сучасна система вищої хореографічної освіти загалом має такий вигляд [1, с.20].

На думку А. В. Ветринської, яка будує свій умовивід на основі практичної викладацької роботи, спостережень, аналізу сучасного стану, а також опитування студентів, випускників та викладачів київських вищих навчальних закладів, що мають кафедри хореографії, виходячи з сучасних потреб та специфіки підготовки фахівців з окремих напрямів, було б доречно реформувати хореографічну освіту відповідно до наступної моделі [1, с.21]:

Такий підхід має на меті диференціацію навчальних дисциплін та академічних годин задля того, щоб випускник був на 99 % готовий до максимально якісного виконання своїх обов'язків на займаній посаді та міг належним чином адаптуватися до нових умов, які висувають перед педагогами-хореографами нові глобалізаційні освітні процеси.

На думку А.В. Ветринської, яку розділяє автор, у більшості вітчизняних вишів, навчання хореографів доречно розділити на 2 етапи:

1) загальна підготовка, що має включати оволодіння базовими хореографічними знаннями та навичками з усіх основних танцювальних

напрямів та спеціальностей;

2) фахова підготовка відповідно до обраної спеціальності, що включатиме поглиблене вивчення основної дисципліни, а також інших предметів, які є необхідними для повноцінного виконання професійних обов'язків.

Це значно розширить професійні можливості випускників мистецьких та педагогічних вишів, які зможуть не лише повноцінно реалізувати себе як фахівці, а й стануть більш конкурентоздатними на міжнародній арені та зразками для наслідування серед підростаючого покоління, оскільки найкраще на молоду особистість впливають талановиті педагоги, котрі можуть «запалити» своєю енергією як учнів, так і студентів, спонукати їх до самостійної творчості. Адже тільки особистий приклад педагога є взірцем учнів та студентів, які в майбутньому будуть так само виховувати талановиту молодь, розвиваючи величезний потенціал, який закладено у кожній дитині.

Література

1. Ветринська А. В. Українська хореографічна освіта ХХІ століття: сучасний стан та шляхи вдосконалення // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матер. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 14-15 квіт. 2016 р. / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. ; за заг ред. Огнев'юка В.О. ; [редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, К.Ю. Бацак та ін.]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С.17-23. **2. Касьянова О.** Диверсифікація хореографічної освіти України в контексті євроінтеграційних процесів [Електронний ресурс] / О. Касьянова. – Режим доступу : <http://glierinstitute.org/ukr/digests/038/8.pdf> **3. Криворотенко А. Ю.** Проблеми розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога-хореографа засобами танцювального мистецтва / А.Ю. Криворотенко // Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Умань, 23-24 травня 2014р.) / ред. кол. : О. В. Дудник, Л. М. Андрощук. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – С. 51-54. **4. Сисоєва С. О.** Проблема формування особистості, здатної до творчої самореалізації / С. О. Сисоєва // Наукові праці : [зб. наук. пр.] / НУ «Києво-Могилян. акад.» Миколаїв. філія. – Миколаїв, 2000. – Т. 7: Педагогіка. – С. 13-19. **5. Рудницька І.** Проблема самореалізації учителя: утвердження через інновації / І. Рудницька // Вища освіта України. – 2008. – № 2. – С. 40-44.

Громцев Р. С. Шляхи розвитку педагога-хореографа в умовах глобалізації.

У статті проаналізовані виклики, які ставлять перед майбутніми педагогами-хореографами сучасні глобалізаційні процеси, адже

сучасному суспільству потрібна особистість вчителя, який здатний творчо підходити до вирішення завдань і вмiло застосовувати свої вмiння для формування креативних здiбностей учнiв. Спираючись на досвiд викладачiв кафедри хореографiї Інституту мистецтв Київського унiверситету іменi Бориса Гринченка, а також опитування студентiв, випускникiв та викладачiв київських вищих навчальних закладiв, що мають кафедри хореографiї, виходячи з сучасних потреб та специфiки пiдготовки фахiвцiв з окремих напрямiв, запропонована модель реформування хореографiчної освiти, впровадження якої значно розширило б професiйні можливостi випускникiв мистецьких та педагогiчних вишiв, якi у випадку належної її реалiзацiї не лише бiльш повноцiнно змогли реалiзувати себе як фахiвцi, а й стали бiльш конкурентоздатними на мiжнароднiй аренi та зразками для наслiдування серед пiдростаючого поколiння.

Ключові слова: класична, сучасна, народна та бальна хореографія, балетмейстер, глобалізація.

Громцев Р. С. Пути развития педагога-хореографа в условиях глобализации.

В статье проанализированы вызовы, которые ставят перед будущими педагогами-хореографами современные глобализационные процессы, ведь современному обществу нужна личность учителя, который способен творчески подходить к решению задач и умело применять свои умения для формирования креативных способностей учащихся. Опираясь на опыт преподавателей кафедры хореографии Института искусств Киевского университета имени Бориса Гринченко, а также опроса студентов, выпускников и преподавателей киевских высших учебных заведений, имеющих кафедры хореографии, исходя из современных потребностей и специфики подготовки специалистов по отдельным направлениям, предложена модель реформирования хореографического образования, внедрение которой значительно расширило бы профессиональные возможности выпускников художественных и педагогических вузов, которые в случае надлежащей ее реализации не только более полноценно смогли реализовать себя как специалисты, а и стали более конкурентоспособными на международной арене и образцами для подражания среди подрастающего поколения.

Ключевые слова: классическая, современная, народная и бальная хореография, балетмейстер, глобализация.

Gromtsev R. S. How to develop a choreography teacher in conditions of globalization.

Here is an analysis of difficulties, that set up the modern globalization processes before future dance teachers, because modern society needs the

personality of teacher, who can address a challenge in a creative way and use skills for developing pupils' capabilities knowingly.

Relying on teachers' experience of Borys Grinchenko Kyiv University (the Institute of Arts, Chair Choreography), who make their conclusions, based on the practical way of teaching, observation, analysis of the current state of choreographic education, and also opinion polls of students, alumni and teachers of higher education institutions in Kyiv that have Chair Choreography.

Based on the current needs and the way of preparing specialists in the certain fields, it is offered the reform model of choreographic education, the implementation of which promotes opportunities for graduates of Art and Pedagogical Institutes. In a correct way of its realization the alumni could be not only professionals, but also good examples to be followed in future and, of course, very competitive internationally.

Key words: classical, modern, folk and ballroom choreography, choreographer, globalization.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – к. філос. наук, доц. Назаренко Н. В.

УДК 371.32

Аль-Фавади Худам Мезаал Салих

ЭТНОДИЗАЙН В СОВРЕМЕННОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ: ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ СТУДЕНТОВ

Креативные способности личности значимы для информационного общества и вызывают необходимость формирования новых педагогических подходов к организации и осуществлению различных форм и методов обучения и воспитания будущих художников – педагогов, способных к продуктивному творчеству.

Этнодизайн в пространстве экологической культуры – это все то, что характерно для определенного региона, страны – со спецификой национальных традиций и особенностью народных ремесел, которые являются основами современного художественного обучения студентов в процессе изучения декоративного искусства.

Развитие креативных способностей связано с позицией о том, что знание культуры народа, региона или края сочетается с элементами инновационного знания, то есть всего того, что накоплено в современном